

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„Obrtni Vestnik“
izhaja
mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu
ter stane celoletno K 60—
polletno K 30—
četrtletno K 15—
posamezna številka K 2-50

Oficialno glasilo „Dež. zveze kranjskih obrtnih zadrug
v Ljubljani“ in „Zveze južnoštajerskih obrtnih zadrug“
s sedežem v Celju in slovenskih obrtnih društev.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Ponaliski dovoljeni le z navedbo virā.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Cene inseratom:
Pri 1 × objavi $\frac{1}{4}$ str. 1200 K
" " " $\frac{1}{2}$ " 600 K
" " " $\frac{1}{4}$ " 300 K
" " " $\frac{1}{8}$ " 150 K
" " " $\frac{1}{16}$ " 75 K
Pri 12 kratni objavi 5%, pri
24 kratni objavi 10% popusta

V. letnik.

V Ljubljani, dne 1. junija 1922.

Štev. 11.

J. Zadavec:

Naš naraščaj.

Z resnim strahom zremo v bodočnost, nejevoljno opazujemo od dne do dne naraščajočo pokvarjenost naše mladine, nje podivjanost, same zle posledice dolgoletne vojne in obstoječih razmer. Samo onim, ki se čutijo prizadeti, naj velja ta moj očitok.

Očitek iz dobrohotnosti nas «starejših», ki še pomnimo nekdanjo discipliniranost, ki se še spominjamo respekta, katerega smo dolžno izkazovali našim učnim gospodarjem — pomisleki za dobrobit našemu naraščaju.

Pred nedavnim sem srečal na potu domov vpjiočega pijanega obrtnega učenca. Z debelim kolom v roki je nahruljeval — mimoidoče pasante. Par dni kasneje sem videl istega pred — združnim razsodiščem, malo časa pozneje pa — v vrsti rednih članov nekega telovadnega društva. Naravnost teatralično menjavanje vlog! In takih, dà, še hujših slučajev je stotero.

Motite sè, če mislite, da zvracam krivdo in odgovornost samo na starše!

Roka v roki mora iti učenčeva vzgoja z mojstrom, trdim celo, da je ravno učni mojster v prvi vrsti poklican, da učenca poleg strokovne izobrazbe stalno in strogo navaja k dobremu, da ga vodi k redu, k opravljanju verskih dolžnosti, k rednemu obiskavanju šol in k čednemu vedenju nasproti sebi, pomočnikom in vsem drugim.

In ravno to je, kar mlajši mojstri — s častnimi izjemami nekaterih — iz prevelike sebičnosti ali pa iz primanjkujoče samozavesti v škodo svojih učencev zapostavljajo.

Z redkimi, toda častnimi izjemami velja pa ta očitok tudi našim pomočnikom. Pošten pomočnik je dolžan, da z vso vnemo opazuje in pospešuje dobro vzgojo naraščaja.

Žal, le prevečkrat opazujemo — in bogme, sram nas je takih dejanj —, da pohajkujejo mojstri z učeneci, dà, celo z njimi popivajo in ponočujejo. Taka vzgoja se nad nami samimi še prehitro in bridko maščuje. Avtoriteta mojstrov in pomočnikov mineva, učenec, kakor pravimo, zraste mojstru «čez glavo» in če ima na svoji slabi strani podporo staršev, ga ni spraviti na pravo pot. Brez cilja za bodočnost in volje do izpopolnitve svojih zmožnosti se vajenec po oproščenju — izposlušojč si potrebna pomočniška iz-

pričevala ali dispenz, in ravno v tem oziru smo včasih preveč darežljivi — osamosvoji, postane mojster brez zadostnega znanja, brez zadostne vzgoje. Začetkoma še gre, toda kmalu ne more več slediti toku časa, delo izostaja, začne tarnati, zahaja v slabe družbe ter tako hiti v svoj moralični pogin.

Vprašam vas, gg. tovariši, kako dolgo še na tej poti in kam plovemo?

Obrtnimo plašč k treznosti in k spoznavanju naših dolžnosti, nadenimo si samozavest in izkušajmo z dobrim vzgledom doma, v zadrugah in društvih vzgojevati naš naraščaj k pokornosti in lepemu vedenju in nadzorujmo tudi naše pomočnike v tem pogledu.

Kakor pri lastnih otrocih pazimo na vzgojo naših učencev, ker je to naša moralična dolžnost in ker le po tej poti smemo upati, da postane naš naraščaj up in nada naše boljše bodočnosti.

O mojstrski preizkušnji.

(Poročilo g. dr. Ivana Plessa na občnem zboru «Deželne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani» dne 7. maja 1922.)

(Dalje.)

Praksa je pokazala, da se je zahtevam za podelitev obrtnih pravic prelahko ugodilo in da se je število onih, ki so izvrševali rokodelske obrte, večalo v nasprotnem razmerju z usposobljenostjo novih obrtnikov. Zato so se vsepovsod izražale želje za poostreitev zakonov v svrhu večje zaščite obrtništva in konsumentov.

Načrt zakona o reformi obrtnega reda, katerega je predstavila avstrijska vlada parlamentu januarja 1905., ni predvideval mojstrske preizkušnje. Po temeljitem proučevanju se je pa v parlamentarni komisiji vendar sklenilo z ozirom na to, da je predpogoj za zdrav razvoj obrtništva pred vsem dobra strokovna izobrazba, da se predloži parlamentu med drugim tudi predlog za obligatorno pomočniško preizkušnjo in preizkušnjo za mojstre. O vprašanju, ali naj bi bila mojstrska preizkušnja obligatorna ali fakultativna, se je komisija izjavila za fakultativno mojstrsko preizkušnjo, in sicer z ozirom na podeželske obrtnike, med katerimi so nekatere obrtne kategorije tako redko zastopane, da bi ne bilo mogoče najti dovolj strokovnjakov za sestavo izpraševalnih komisij. Sklep komisije je bil predstavljen obema zbornicama in po sprejetju dne 5. februarja 1907. uza-

Določilo o preizkušnji za mojstra obsega § 114. a obrtnega reda, ki se v svojem prvem odstavku glasi:

«Trgovinski minister sme, po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice ter eventualno obstoječe zveze obrtnih zadrug, podeliti obrtnim zadrugam za posamezne kategorije ali za sorodne kategorije rokodelskih obrtov, ki uspešno izvršujejo svoje dolžnosti glede vzgajanja obrtniškega naraščaja (§ 114., lit. e, in § 104., lit. b), pravico opravljati preizkušnjo za mojstra. Zadruga, ki so dobile to dovoljenje, sprejemajo tozadevna določila v svoja pravila ter sestavijo poseben preizkuševalni red, ki ga je predložiti v odobritev političnemu deželnemu oblastvu.»

Ta paragraf vsebuje tedaj prvi korak za obligatorno mojstrsko preizkušnjo, katero zahteva celokupno obrtništvo in ki je bila poleg zahteve o izpolnitvi vajeniške in pomočniške dobe tretji predpogoj za dovolitev samostojnega izvrševanja rokodelskega obrta. Kakor ima pomočniška preizkušnja tako ima tudi preizkušnja za mojstra pred vsem namen, da štiti interese obrtništva, kajti pogoji, katere stavi danes zakon za samostojno izvrševanje obrta, nikakor ne morejo nuditi zadostnega poročstva za vzgojo v resnici sposobnih obrtnikov. Da je temu tako, dokazujejo samostojni obrtniki sami, ki ob vsaki priliki poudarjajo, da se naučijo vajenci za časa vajeniške dobe komaj najpotrebnejših pojmov obrta in da si morajo šele tekom pomočniške dobe prisvojiti one sposobnosti, katere potrebujejo, da morejo v bodočnosti kot samostojni obrtniki z uspehom začeti borbo za obstoj. Ta doba, tekom katere dobi pomočnik v glavnem svojo strokovno izobrazbo, nima pa nobenega formalnega zaključka, in zahteva o dokazu za dovršitev pomočniške dobe ni dovoljna garancija niti za to, da je bil pomočnik tekom določenega časa res zaposlen v dotičnem obrtu, kaj še, da si je tudi prisvojil potrebnih ročnosti. Manjkajoči dokaz, da si je pomočnik v resnici pridobil znanje in ročnosti, ki so potrebne za samostojno izvrševanje obrta, se more doprinesti samo potom preizkušnje za mojstra.

Preizkušnja za mojstre bi imela tudi to koristno posledico, da bi preprečila, da bi premladi obrtniki, ki si niso še prisvojili zadostne usposobljenosti, samostojno izvrševali rokodelski obrt v lastnem interesu ter interesu konsumentov.

Preizkušnja za mojstra je v zakonu predvidena samo za rokodelske obrte, prosti in dopuščeni obrti so tedaj izločeni, za njih ne predvideva zakon mojstrske preizkušnje. Določilo bi se tudi ne moglo glasiti drugače, kajti, ako je hotel zakonodajalec naložiti preizkušnjo, potem katere naj se dokaže večja usposobljenost za izvrševanje dotičnega obrta, mu je bilo mogoče določiti to samo za one obrte, za katere stavi že zakon sam posebne zahtevke glede izvršitve vajeniške dobe in za izvežbanje v obrtu samem. Prosti obrti niso, kakor kaže že ime samo, navezani na omejitve in njih izvrševanje je v splošnem dovoljeno vsakemu, ki poseduje državljanske pravice. Tudi se ni moglo uvesti mojstrske preizkušnje za koncesionirane obrte, kjer se zahteva samo za nekatere obrte tehnično usposobljenost in tudi pri teh so zahteve različne in priznanje usposobljenosti je skoraj vedno prepuščeno prostemu prepričanju nadležnega oblastva. Edini obrti, kjer se taksativno zahteva vajeniška doba, pomočniški izpit in najmanj triletno vežbanje kot vajenec, so rokodelski obrti.

Preizkušnja za mojstre je fakultativna, ni tedaj obveznega značaja kakor je pomočniška preizkušnja.

Preizkušnja za mojstra ni po sedaj veljavnem zakonu neobhodno potrebna za pravico samostojnega izvrševanja rokodelske obrti. Obrtni list dobijo vseeno tudi tisti, ki niso napravili preizkušnje za mojstra.

Kakšne prednosti nudi tedaj obrtnikom mojstrska preizkušnja?

Obrtnik, ki se je podvrgel mojstrski preizkušnji in jo je prestal z dobrim uspehom, sme nositi naslov izprašanega mojstra za obrt, katerega izvršuje. Brezdvomno ima naslov izprašanega mojstra precejšnjo vrednost, in sicer moralno, kajti oni, kateri ga nosi, kaže višjo strokovno izobrazbo, kakor tudi materijelno, kajti jasno je, da imajo konsumenti več zaupanja do osebe, ki je podala dokaz o svoji strokovni izobrazbi. Naslova izprašanega mojstra se sme po obrtni noveli iz leta 1907. posluževati tedaj samo oni obrtnik, ki je napravil preizkušnjo za mojstra.

Druga prednost, ki je zajamčena obrtnikom, ki so prestali mojstrsko preizkušnjo, je izključna pravica držati vajence. Zakonodajalec je predvidel tukaj poseben rok, kajti glasom zakonskega določila sme po preteku petih let, odkar je dobil novi obrtni red moč, to je po 16. avgustu 1912., trgovinski minister po zaslišanju trgovske in obrtniške zbornice ter eventualno obstoječe zveze obrtnih zadrug predpisati, da smejo v vseh ali samo v nekaterih rokodelskih obrtih, ki se imenoma navedejo, imeti vajence samo tisti obrtniki, ki so uspešno napravili preizkušnjo za mojstra. Ko bo predmetni ukaz izdan, se bo določilo, v katerih krajih in v katerih rokodelskih obrtih bodo v bodoče smeli imeti vajence samo tisti obrtniki, ki so napravili preizkušnjo za mojstra.

S preizkušnjo za mojstra je tedaj zajamčena tudi potrebna strokovna izobrazba in izvežbanost rokodelskega naraščaja.

(Dalje prihodnjič.)

Odkoja in zaščita obrtno-industrijskega naraščaja.

(Elaborat iz ministrstva za socialno politiko, ki nam ga je dal na razpolago minister n. r. g. dr. V. Kukovec.)

(Dalje.)

Ustanove, ki se bavijo posredno ali neposredno z vprašanjem negovanja vajencev in mladoletnih delavcev, so sledeče:

A. Državna zaščita dece in mladeži.

Državna zaščita dece in mladeži je popolnoma državna institucija in je podrejena neposredno ministrstvu za socialno politiko. Centralna uprava je posebno odelenje tega ministrstva, katera pa vrši tudi nadzor in daje inicijative privatnim ustanovam zaščite dece in mladeži, odnosno se poslužuje sredstev in organizacij tozadevnih privatnih stanov. Državna zaščita dece in mladeži se deli nadalje v oblastne, ki imajo sedeže v glavnih mestih današnjih pokrajin in ki ustanavljajo po potrebi in na različnih mestih svoje okrožne in mestne zaščite dece in mladeži. Te poslednje so glavni kader splošne zaščite, katere vodijo različne domove, zbirajo materijal in nadzirajo vse ustanove, ki se bavijo z zaščito dece in mladeži.

Na temelju pravilnika te državne ustanove se bavi državna zaščita dece in mladeži s skrbstvom za pravilno duševno in telesno gojitev narodnega

naraščaja z izdajanjem materijelnih podpor in potrebnih zaščitnih zakonskih odredb v pogledu življenja, zdravja in napredka zapuščene mladeži. Ustanova zbira podatke in vrši popis vse dece, ki je potrebna varstva, v prvi vrsti vojne siročadi, proučuje in izdaja pomočne odredbe proti obolenju in veliki umrljivosti. Njen delokrog se razteza v glavnem na deco do dovršenega 18. leta, a v potrebi tudi do polnoletnosti.

Iz teh podatkov je razvidno, da se državna zaščita dece in mladeži briga le v splošnem za skrbstvo pomoči potrebne dece, nima naročitih, širših nalog v pogledu specialnega varstva vajeništva in mladoletnih delavcev. Logično bi bilo sklepati, da se tudi podrejene oblasti, okrožne in mestne zaščite dece bavijo z istim splošnim varstvom. Tozadevni pravilnik, odnosno poslovnik pa vendar nalaga v nekaterih primerih poslednjim tudi specialne naloge v prilog zaščiti vajencev in mladoletnih delavcev. Tozadevne točke se glase:

«da pravno ščiti deco in mladež, da vodi posebni nadzor nad delodajalcem» (§ 27., točka 5. naloge okrožnih zaščit dece, str. 17. poslovnika);

«deca se daje v učenje pod pogoji, ki so zakonsko predpisani»;

«vajenci se morejo odvzeti ali premestiti od delodajalca, ako je zato zadostno razlogov in ako je to v korist vajenca. Rešitev o tem izda okrožna državna zaščita in postopa dalje po zakonu. Delodajalec ima pravico priziva v roku meseca dni po obveščanju odloka» (§ 62., 63., 64., str. 26. poslovnika).

Ti predpisi se pa omejujejo le na one vajence, ki so v oskrbi državne zaščite dece. Na vse ostale vajence nima ta ustanova nobene ingerence. Edino, ako se vpošteva, da vrži državna zaščita nadzor nad vsemi javnimi in privatnimi domovi, bi prišli tudi vajenci, nastavljeni v vajeniškem domu, pod zaščito določila gori omenjenih predpisov.

(Dalje prih.)

O zavarovanju obrtnikov.

Vprašanje o zavarovanju obrtnikov, ki je najvažnejšega pomena za obrtništvo, in za katerega rešitev se obrtniki, ki gledajo v prihodnost s smotrenim in treznim očesom, že toliko časa brezuspešno trudijo, je tvorilo pri zadnjem občnem zboru «Deželne zveze obrtnih zadrug v Ljubljani» predmet zelo živahne debate. Po poročilu zveznega načelnika gospoda E. Franchettija se je sklenilo, da se vpošlje na vsa merodajna mesta sledečo resolucijo:

«Ministrstvo socijalne politike je izdelalo in povzročilo sprejem številnih naredbenih in zakonskih osnutkov v narodni skupščini, s katerimi se je gospodarski položaj industrijskih in obrtnih delavcev v državi znatno izboljšal. Dasi vlada dosedaj obrtništvu zdaleka ni posvečala tiste pažnje kakor delavstvu in drugim stanovom, se v splošnem obrtništvo vendar ni upiralo tem pridobitvam delavcev, kljub temu, da prinašajo ti novi zakoni obrtniku velike obremenitve.

Tozadevno omenjamo le zakon o zavarovanju delavcev za slučaj bolezni, nezgode, starosti in invalidnosti. Delodajalec mora po tem zakonu vplačati vse prispevke za nezgodno zavarovanje in polovico prispevkov za zavarovanje za slučaj bolezni in ono za slučaj starosti, onemoglosti in smrti.

Po tem zakonu nosi napram oblastem in napram uradu za zavarovanje delavcev obrtnik vso odgovornost in je za vsako najmanjšo napako izpostavljen občutni politični kazni. Toda zakonski načrt je narodna skupščina sprejela in obrtništvo preostane sedaj pred vsem dolžnost in pažnja, da bo izpeljan čim možno tako, da bodo interesi obrtnika čimbolj varovani.

Da obrtništvo načeloma ni ugovarjalo omenjenim zakonskim socijalnim pridobitvam delavstva, je bila merodajna zanj tudi domneva in pričakovanje, potrjeno z obljubami merodajnih činiteljev, da se bo vlada zavzela z enako vnemo in brigo za izboljšanje gospodarskega in socijalnega položaja obrtnega stanu. Z isto pravico in potrebo kakor so delavci potrebni zaščite za slučaj nepredvidenih nepravil, kakor bolezni, nezgode, invalidnosti in smrti, tako so potrebni zaščite tudi samostojni pridobitni sloji. Ob sedanjem gospodarskem položaju je obrtnik, ki postane zaradi bolezni, starosti ali invalidnosti nesposoben za nadaljnje delo v obratu, prepuščen naravnosti svoji usodi in pade v tem slučaju končno v breme države ali občine ter tako žalostno zaključi svoje življenje.

Vsled tega nas preseneča, da vlada noče uvideti našega položaja in proučiti naših teženj, ki so ji iz številnih resolucij dobro znane. V službenem organu ministrstva socijalne politike «Socialnem Prerodaju» (br. 3, god. II.) je namreč priobčen delovni program zavarovalnega oddelka tega ministrstva. Po tem programu bo ministrstvo izdelalo pred vsem pet do šest novih zakonskih načrtov za zavarovanje namoščencev, železničarjev, državnih uslužbencev, poljedelcev itd., potem se bo pečalo z likvidacijo zavodov, z reciprociteto zavarovanja in z izenačenjem drugih predpisov. «Najposle», tako pravi dotična objava, «je u izgledu specialno osiguranje zanatlija».

Torej zakon o zavarovanju obrtnikov je šele v izgledu, in sicer najzadnji! Kdor pozna obširne predpriprave, ki so potrebne za izdelavo takega zakonskega načrta in trnjevo dolgo trajno pot, ki jo mora tak načrt prelezti po mizah referentov, da pride kot vladni predlog pred narodno skupščino, mu je jasno, da po tej praksi obrtniki v doglednem času nimamo računati z udeleževanjem svojih zahtev.

Zato se podpisana zveza, kot poklicana zastopnica slovenskega obrtništva na bivšem Kranjskem, obrača na naslovno ministrstvo z upravičeno in nujno zahtevo, da prične ministrstvo **takoj brez odloga** s predpripravami za načrt zakona o zavarovanju obrtnikov za slučaj bolezni, nezgode, invalidnosti, starosti in smrti. Ministrstvo naj v tem pogledu stopi v stik z vsemi poklicanimi zastopniki obrtništva v državi.

Da se tej zahtevi prida konkreten poudarek, zahteva Zveza, da vlada zavarovanje delavcev za slučaj invalidnosti, starosti in smrti, ki naj se po zakonu o zavarovanju delavcev prevede do leta 1925., ne uveljavi, preden ne uveljavi zakona o zavarovanju obrtnikov.

Z ugoditvijo te upravičene zahteve bo vlada le dejansko dokazala, da so ji interesi stanu obrtnikov vsaj toliko blizu kot interesi delavstva.

Strešna lepenka.

Strešna lepenka je, kakor znano, desetletja priznan najcenejši material za pokrivanje hiš, in to z ozirom na ceno, kakor tudi zaradi lahke konstrukcije strehe.

To je tudi povsem trajen material, pri čemer vsekakor pridejo v poštev trije glavni predpogoji, in ti so: 1.) kakovost lepenke, 2.) postopanje pri vzdrževanju in 3.) strokovna izvedba pokrivanja.

Kakovost lepenke. Dobra in trajna strešna lepenka se sme proizvajati samo iz čiste lepenke od cunj, ker ji samo te s pomočjo vlaken dado trdnost. Najboljše sredstvo za impregniranje te lepenke iz cunj sestoji iz čistega premogovega katrana ali primerne bitumna brez kosa ali pa petrolejeve smole. Strešna lepenka se izdeluje v razni debelosti, katera se ravna po jakosti sirove lepenke.

Za časa vojne je vladalo pomanjkanje lepenke od cunj kakor tudi premogovega katrana. Ker se je takrat šlo v glavnem za provizorno pokrivanje hiš, se je uporabljala za izdelavo strešne lepenke namesto sirove lepenke, lepenka iz celuloze, katera pa zaradi pomanjkanja vlaken nima trajne trdnosti. Celulozna lepenka se namreč zmoči na strehi, se zviije, ter se mora v kratkem času odstraniti, ako se želi vzdržati streho nepremočljivo.

Ker je na drugi strani lepenka, izdelana iz celuloze, znatno cenejša, prinašajo tudi sedaj, ko je sirove lepenke dovolj v zalogi, razne inozemske tvrdke velike količine take celulozne lepenke na trg v našo državo. Pri teh jim pomagajo domači prekupčevalci, a konsumenti nasedajo, ker jim manjka strokovnega poznanja kvalitete. Taka slaba lepenka dobi v kratkem času luknje, katere puščajo vodo, kar zaradi neznanja postavlja na slab glas tudi pravo strešno lepenko.

V naši državi je tudi sedaj veliko zalog surogatne lepenke, s čimer se trajno oškodujejo naši konsumenti. Mnogi prekupčevalci ali zastopniki takega blaga z namero, da dosežejo čim večji dobiček, pomikajo pri prodaji številke strešne lepenke tako, da slabše vrste zaznamujejo s številko močnejše vrste ter se poslužujejo tudi drugih goljufivih sredstev. Seveda se s tem ne oškoduje samo pošten tovarnar, ampak še v višji meri širši sloji kupovalcev.

Postopanje pri vzdrževanju strešne lepenke igra veliko vlogo. Ker sonce tekom časa odvzame katranski lepenki mastne sestavine, se mora streho iz lepenke, ako se jo želi trajno vzdržati dobro in trajno, vsako drugo leto nanovo namazati, vsled česar se lepenki dovaža zopet maščobo. To namazanje se mora izvršiti po možnosti s čistim in vode prostim katranom iz pre-moga.

Kaj se pa prav za prav dogaja? Ker imamo v Jugoslaviji prav mnogo lesnega katrana po nizki ceni, priporočajo nepoučeni in brezvestni dobavitelji ta katran za premazanje streh, pri čemer zaslužijo velike dobičke. Lesni katran vsebuje mnogo kisline, pa namesto, da lepenko konservira, izjeda njena vlakna, vsled česar postane pokrov strehe v kratkem času poškodovan. In krivico za to neugodno okolnost pripisujejo nevesči konsumenti strešni lepenki v splošnem na svojo škodo in domače poštene industrije.

Strokovna izvedba pokrivanja. Pokrivanje bi bilo treba izročati samo pristojnim in večjim krovcem, ker samo strokovni način pokrivanja jamči za gostost strehe. Velikokrat se pokrivanje izroča nepozvanim osebam, in tako vsak napačno zabit žebelj povzroča luknjičavost, katero se pa potem povsem napačno pripisuje lepenki.

Velika škoda pri uporabi surogata prave strešne lepenke in pri slabi manipulaciji s pravo lepenko je obče znana, zaradi tega pa zahteva interes dobre trgovine in konsumentov, da se oprezno postopa pri nabavi blaga.

Izvrševanje obrta v kaznilnicah in v delavnicah državnih uradov.

O izvrševanju rokodelskih opravil po jetnišnicah in v delavnicah državnih uradov se je slišalo že brezštevilo pritožb. Proti tej konkurenci, proti kateri se more z davki in drugimi dokladami obložen obrtnik le s težavo boriti, se je napravilo s strani različnih strokovnih organizacij že več pritožb. Deželna zveza obrtnih zadrug je proti izvrševanju obrta v državnih delavnicah sklenila na shodu obrtnikov dne 5. februarja t. l. resolucijo, ki je bila odposlana na vsa merodajna mesta. Te dni je dobila Zveza v tej zadevi kopijo okrožnice, katero je izdal oddelek ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani dne 12. maja 1922. pod št. 3278 in ki se glasi:

«Na številne pritožbe v zadnjem času, da se izvršujejo v raznih jetniških, poštnih, železniških in vojaških zavodih rokodelska opravila, in sicer ne le za lastno uporabo dotičnih zavodov, temveč tudi za zunanje odjemalce, se ugotavlja sledeče:

Glasmom lit. i) člena V. cesarskega patenta z dne 20. decembra 1859., drž. zak. št. 227, ne veljajo določila obrtnega reda za obrtna (t. j. predmet obrtov tvoreča) opravila kazenskih in poboljševalnih zavodov. K poslednjim spadajo tudi prisilne delavnice. S tem je indirektno rečeno, da smejo ti zavodi izvrševati rokodelske obrtne posle. Glede njih izvrševanja veljajo posebni predpisi. Tako veljajo za obrtna opravila javnih hranilnic: razpisi justičnega ministrstva z dne 14. februarja 1866., št. 1753, z dne 6. aprila 1877., št. 4533, z dne 23. septembra 1880., št. 8892, z dne 25. februarja 1886., št. 360, zb. n. 3668, z dne 12. aprila 1886., št. 360, zb. n. 3669; naredba justičnega ministrstva z dne 12. aprila 1885., št. 4556, naredbeni list št. 28; razpis trgovinskega ministrstva z dne 30. avgusta 1902., št. 28.415, in razpis justičnega ministrstva z dne 3. junija 1886., št. 7712. Ne vsebuje pa zgoraj navedeni cesarski patent nikakega določila, se li smejo ti posli po zavodih izvrševati le za zavode same ali tudi za zunanje odjemalce. Vsled pomanjkanja takega določila in ker so ta opravila omenjena kot izjeme, je teoretično upravičena domneva, da smejo ti zavodi izvrševati rokodelske obrte tvoreča opravila tudi za izvenzavodni promet; praktično ravnanje po tem pa bi bilo lokalnim rokodelcem obrtnikom zelo kvarno ali celo pogubonosno. Pred vsem je vpoštevati, da delajo ti zavodi z manjšimi nabavnimi in režijskimi stroški, v prvem pogledu vsled tega, ker nabavijo lahko večje množine materiala in zato po nižji ceni in, ker dobivajo poleg tega popuste, v drugem pogledu vsled tega, ker imajo delovne moči skoro zastoj. Zato je že avstrijsko justično ministrstvo z razpisom z dne 12. aprila 1885., št. 5456 (just. nar. list št. 28), odredilo, da morajo kaznilnice v ublažitev konkurence napram malim obrtnikom rokodelcem kolikor možno izenačiti cene izdelkov in delovnih moči za zunanji promet, odnosno za oddajo kazencev zasebnim podjetnikom z dnevnimi cenami, s katerimi morajo računati prosti obrtniki. Leta 1886. je isto ministrstvo z razpisom z dne 3. junija 1886., št. 7712, v varstvo malega obrta posebno na stajališčih kaznilnic poslednjim prepovedalo prevzemanje in izvršitev naročil za zasebne stranke kakor tudi nadrobno prodajo zavodovih izdelkov posameznim odjemalcem. Ti predpisi glede kaznilnic se morajo konsekventno in analogno uporabljati tudi glede poboljševalnic.

Določila obrtnega reda ne veljajo nadalje po točki e) uvodnega patenta k obrtnemu redu za železniška in paroplovna podjetja (državna in zasebna) in po členu VIII. omenjenega patenta za državne monopole in regale. K poslednjim spadajo pošta in brzojav. Pojem «železniško podjetje» obsega vse, kar spada k obratovanju železnic in služi izključno njihovim potrebam, torej tudi vsi pomožni zavodi za obrat podjetja (odlok upravnega sodišča z dne 25. junija 1901., št. 5043, Budw. 426 a). Slično se mora razlagati tudi pojem «pošta» in «brzojav». Zato se mora zgoraj omenjeni določiti uvodnega patenta k obrtnemu redu tolmačiti tako, da so z veljave obrtnega reda izločena le ona obrtna opravila železnic, pošte in brzojava, ki služijo izključno obratovanju teh podjetij in ki so za njih obratovanje potrebna. To naziranje se zrcali tudi v avstrijskem ministrskem ukazu z dne 12. januarja 1912., drž. zak. št. 13, s katerim se delo v železniških delavnicah državnih kakor tudi zasebnih železnic, spadajočih pod zakon z dne 28. julija 1902., drž. zak. št. 156, pri nekaterih opravkih, ki so po sebi predmet rokodelskih obrtov, enači uporabljaju za pomočnika v enakovrstnih obrtnih obratih. V § 2. so nato naštetih sledeči v poštevh prihajajoči obrti:

a) kovači za vozove, ključavničarji za vozove; b) ročni kovači (izdelovalci železnega orodja); c) ključavničarji; d) kleparji; e) kotlarji; f) kovinski livarji, medeninski livarji; g) kolarji; h) mehaniki; i) strugarji; j) sedlarji; k) tapetniki; l) pleskarji in ličarji, v delavnicah, nahajajočih se na Dunaju, tudi slikarji izveskov in napisov.

To naštetje je taksativno in ne pripušča privzetja nadaljnjih rokodelskih obrtov na podlagi ekstenzivne interpretacije. Zato se mora smatrati, da so samo ta obrtna opravila železnic potrebna za vzdrževanje obrata in da le za nje veljajo določila obrtnega reda. Slično stališče je zavzeti glede obrtnih opravil pri pošti in brzojavu. Sicer pa gre tudi tukaj tem podjetjem prav za prav le za zmanjšanje nabavnih stroškov in ne za dobiček v pravem pomenu besede. **Na podlagi tega se lahko trdi, da je vsako izvrševanje rokodelskih obrtov, kakor čevljarskega in krojaškega, s strani železnic ter poštne in brzojavne uprave, ki ne temelji na pridobljeni obrtni pravici, protipostavno in to celo tedaj, če so izdelki teh obrtov namenjeni le zaposlencem pri teh podjetjih,** ker ne služijo neposredno obratovanju podjetja samega, in ker bi njih oddaja, četudi le z malenkostnim, nabavne in produkcijske stroške presegajočim presežkom pomenila že dobiček.

Obrtnih opravil, ki jih izvršujejo razne vojaške delavnice, uvodni patent k obrtnemu redu ne omejuje, pač vsled tega, ker manjka tudi tem opravilom redoma kriterij dobičkonosnosti. Obrtni red sam se dotakne vojaških oseb dvakrat, in sicer v §§ 4. in 14. b-1. Prvi pravi, da določajo posebni predpisi, v kolikor so vojaške osebe izključene od izvrševanja obrtov (t. j. samostojno izvrševanje obrtov). Po teh je aktivnim vojakom splošno prepovedan vsak obrt. Drugi določa, da se onim, ki so pred vstopom v aktivno vojaško službo redno dovršili učno dobo v obrtu, šteje kakor delo pomočnika v dotičnem rokodelskem obrtu ona doba, v kateri so kot aktivni vojaki v vojski, deželni brambci ali v mornarici redno opravljali taka opravila, ki so predmet rokodelskih obrtov. Iz tega sledi, da bi vojaška uprava smela izvrševati predmet rokodelskih obrtov tvoreče posele

za civilne odjemalce in ne le za lastno potrebo samo na podlagi pridobljene obrtne pravice. Kar se tiče posameznih aktivnih vojaških predpisov prepoveduje tudi razpis trgovinskega ministrstva z dne 3. avgusta 1895., št. 32.820 zb. n. 2580, izvrševanje rokodelskih opravil obrtoma. Dejansko pa se ti predpisi od njih baje večkrat kršijo, a menda brez vednosti vojaške uprave.

Interes malih obrtnikov rokodelcev in rokodelskih obrtov zahteva troje: 1.) Država naj štiti obrtnike rokodelce, ki se morajo za svoj obrt dolga leta pripravljati in zanj plačevati davke, pred čisto protizakonito konkurenco s strani raznih javnih delavnic (jetniških, poštnih, železniških in vojaških).

2.) Ker obstojajo v tem oziru že nekateri posebni predpisi, naj se oni, za katere veljajo, na nje opozore in naj se eventualno podvzamejo potrebni koraki, da se doseže njih vpoštevanje.

3.) Če hoče državna uprava izvrševati obrte, naj se drži tudi za njo veljavnih določil obrtnega reda, ker je smatrati državo za juridično osebo v zmišlu § 3. obrtnega reda.

To se daje vsem obrtnim oblastvom v vednost in ravnanje.

Razno.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

Otvoritev pokrajinske obrtne razstave se vrši tik pred zaključkom ljubljanskega velesejma. Računati je s tem, da bodo vsi posetniki tega velesejma bodisi iz inozemstva in iz vseh delov naše države, obiskali tudi mariborsko pokrajinsko razstavo. Obrtniki iz Hrvatske in Srbije, kjer obrt še ni tako razvita kakor pri nas v Sloveniji, si bodo razstavo korporativno ogledali. Le samo s tem je zajamčen uspeh razstave. Pri tej priliki moramo pokazati, kaj more naša domača obrt. Dokazati moramo, da nismo več odvisni od Avstrije, niti od ostalega inozemstva. Beograjski in drugi trgovci ter odjemalci pa se bodo ob tej priliki lahko uverili, da isto blago, ki ga naročajo iz inozemstva, in za katerega plačujejo visoko carino, lahko dobe doma — pri nas. S tem pa bomo vzbudili tudi več razumevanja za obrtni stan in za razvoj obrti, ki igra v vsakem narodnem gospodarstvu tako važno vlogo. Zato se pa mora vsak obrtnik, ki se tega zaveda in ki mu je ležeče na tem, da se naša obrt razvije in obrtni stan dvigne na ono mesto, ki mu pristaja, zanesljivo udeležiti te razstave. Uspeh pa je odvisen pred vsem od skupnega dela vseh panog obrti. Le če bodo vse panoge, vse obrti zastopane v častnem številu — in o tem ni dvoma — si bomo priborili vpoštevanje in spoštovanje. Zato: Vsi obrtniki, na plan!

Prijavnice za «Pokrajinsko obrtno razstavo» so se razposlale vsem obrtnikom, industrijalcem itd. ter se morajo najkasneje do 1. junija izpolnjene vrniti odboru. Vsi oni, ki bi slučajno še ne bili sprejeli prijavnice, se naprošajo, da nemudoma javijo svoj naslov odboru «Pokrajinske obrtne razstave» v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 22.

Obrtna razstava v Celju 1922. V kratki dobi komaj treh let po našem osvobojenju stopa na dan v svojem svobodnem razvoju naše slovensko obrtništvo; brez političnega kričanja in malkontentstva se je naše obrtništvo še najbolj poprijelo vzbujajočega napredka in to — smelo rečeno — popolnoma samostojno, brez bogve kakih podpor. To nam kažejo naši velesejmi in obrtne razstave.

Slovenčji pod avstrijskim režimom sploh nobene obrtne razstave niso mogli prirediti; Hrvatji, ki so imeli dokaj več svobode kakor mi, so priredili deželno razstavo pred kakimi 30 leti, pri nas pa to ni bilo mogoče, ker je znal vladajoči režim to umetno preprečiti le zaradi tega, da bi se ne razvila ona slovenska obrt, ki je v zadnjih dvajsetih letih začela kazati že nekako odporno silo napram nemški obrti.

Dokaz našega napredka v svobodni državi so nam obrtne razstave in velesjimi, ki se to leto prirejajo. Poleg velesjimov v Zagrebu in Ljubljani se vrši velika obrtna razstava v Celju od 12. do 22. avgusta 1922. Za razstavo v Celju vlada v vseh krogih veliko zanimanje. Kako tudi ne. To razstavo priredi najstarejše obrtno društvo v Sloveniji; društvo, ki je kljubovalo celih 30 let vsem navalom narodnega, političnega in gospodarskega boja, stopa prvokrat z velepomembno prirediteljstvom na plan ter hoče javno pokazati zmožnosti onega stanu, čigar koristi je med velikimi težkočami energično zastopalo toliko desetletij. Če se naš jugoslovanski svet ozre na polpreteklo dobo, ko je bilo to národno obrtništvo brez vsakega vpoštevanja, se bo čudil, gledajoč razstavo, ki je plod naše svobode, uma in volje do dela. Ko pa si bo ogledal umotvore in proizvode tega k napredku korakajočega obrtništva, si bo jedva mogel misliti, da je bil mogoč tak napredek v kratki dobi osvobojenja. Razstavni odbor, ki neumorno dela, računa na popoln gmoten in moralen uspeh razstave. Zakaj tudi ne? Saj ima že samo ime Celje po svoji davni preteklosti kakor tudi po dogodkih polpretekle dobe privlačno silo. Ko pride obiskovalec na razstavo, se bo gotovo tudi rad pomudil v Celju še za nekaj dni kot letoviščar, si v senci mestnega vrta in naši bistrí Savinji ohladil svojo polt ter se utrdil za nadaljnje delo. V dobi razstave se bodo v Celju prirejale tudi različne zabave, tekme, gledališke predstave, koncerti itd. Skrbljivo bo za to, da dobi obiskovalec vtis, kakršnega more dati le pravo napredno mesto. Treba je le, da razstavljalci ne le po številu razstavljenih predmetov, marveč tudi po kakovosti svojih izdelkov predstavijo slovensko obrt svetú v njeni pravi luči. Obrtništvu in industriji, posebno pa rokodelstvu veljaj poziv: **Prijavite za razstavo svoje izdelke v kar največjem številu. Še je čas za to in prilika tako ugodna kakor nikdar doslej.**

Ivan Rebek.

Vsem zadrugam! Šolski odbor obrtnih nadaljevalnih šol v Ljubljani je poslal zadrugam sledeči dopis, katerega naj bi vsi obrtniki dobro vpoštevali in se po njem ravnali, ker je v prvi vrsti namenjen njih interesu ter interesu celokupnega obrtništva. Dopis se glasi:

Tekom šolskega leta 1921./1922. je bil obisk vajencev izredno slab. Večina vajencev se izgovarja, da jim učni gospodarji ne dajo časa, da bi šli v šolo, nego jih uporabljajo za delo; tudi šolski voditelji obrtnih nadaljevalnih šol so prepričani, da nekateri učni gospodarji odtegujejo vajence šolskemu pouku. Izabljajo jih namesto pomočnikov ali se za šolo ne brigajo. Zadruga se zato nujno opozarja na predpise obrtnega reda glede šolanja obrtnih vajencev, zlasti na §§ 75. a, 98. (4), 99. b (3) in (5), 100., 133. in 133. a. V zmislu § 99. b je treba vajencem, ki po lastni krivdi niso dosegli zadostnega učnega uspeha ali so bili disciplinarno začasno izključeni, **učno dobo podaljšati**. Vajenec, ki zaradi mnogih šolskih zamud in nezadostnega šolskega znanja nima izpričevala ali odhodnice, torej nikakor ne more biti vajenstva oproščen ter ne sme postati pomočnik. V interesu napredka in razvoja naše obrti je, da zadruga z vso silo deluje na to, da vajenci redno in točno obiskujejo obrtno nadalje-

valno šolo. Tekom vojne je bilo šolanje silno otežkočeno ter so bili učni uspehi zaradi raznih ovir in vznemirjanj slabši, kakor bi bili v mirni dobi. Vajence je torej treba prisiliti, da si vsaj še v obrtnih nadaljevalnih šolah osvojé nekaj znanja, ki jim je za življenje in obrtovanje nujno potrebno. Šolski odbor mora obžalovati, da nekateri učni gospodarji ne le ne vršé prevzete dolžnosti kot nadziratelji vedenja in učenja vajencev, nego jih celo sami odtegujejo šolskemu pouku. Zato se na vseh obrtnih nadaljevalnih šolah uvedejo znova **kontrolne knjižice**, katere naj učni gospodarji najstrožje uvažujejo in vselej sproti podpisujejo. Kontrolne knjižice morajo plačati učni gospodarji, ker je knjižica njim na korist in ostane njihova last. Proti učnim gospodarjem, ki svojih dolžnosti ne vršé, bo postopala obrtna oblast po predpisih obrtnega reda. Končno se zadruga naproša, da — kakor druge zadruga — prispeva iz svojih sredstev primerno vsoto za vzdrževanje obrtnih nadaljevalnih šol. Proračun izkazuje še vedno 100.000 kron nepokrite potrebščine. Šolski odbor je prisiljen, obrtni se ponovno na obrtne zadruga, ki so na teh šolah najbolj interesirane. Odziv zadrug je bil tako malenkosten, da znašajo vsi pri-spevki zadrug skupaj jedva 20.000 kron, med tem ko znaša skupna potrebščina 430.000 kron na leto. Zadruga naj blagovoli torej nakazati šolskemu odboru čim večji prispevek, da bo možno vzdrževati obrtne nadaljevalne šole.

Vse obrtnike ponovno opozarjamo, da je razstavni odbor znižal najemnino za prostore od 50 na 25 Din za kvadratni meter, da s tem omogoči vsakemu obrtniku udeležbo na razstavi. Pozivamo vse obrtnike, da se odzovejo povabilu odbora in se razstave, ki je za razvoj in procvit obrti nezmerne važnosti, zanesljivo udeležé.

Nove mezde stavbinskih delavcev. Dne 12. t. m. se je pri Oddelku za socialno politiko v Ljubljani zaključila nova kolektivna pogodba za gradbeno stroko, s katero so se na novo uredile mezde stavbinskih delavcev enotno za vso Slovenijo. Nove mezde, ki veljajo od 8. maja t. l. dalje, znašajo za normalno delovno uro: za polirje 22 do 28 K, za predelavce 17 do 22 K, za izučene profesionaliste (zidarje, tesarje) 15 do 19 K, za težake 9 do 13 K, za mladostne delavce 6 do 9 K, za delavke 6 do 9 K, za vajence 7 do 13 K. Za popravila na strehah in za delo na visečem odru, nadalje za delo v rabljenih straniščih in kanalih se plačuje posebna doklada. To kolektivno pogodbo so sklenili in podpisali podjetniki, združeni v Odseku gradbene stroke pri Zvezi industrijev, ter zastopniki delavskih organizacij in zastopniki delavstva podjetij iz Celja, Ljubljane in Maribora. Pogodba se je uradno potrdila po Oddelku za socialno politiko v Ljubljani.

Važen sestanek obrtnikov v Beltincih (Prekmurje). Obrtno društvo za Prekmurje sklicuje za nedeljo dne 11. junija 1922. ob 13. uri (1 uri popoldne) v prostore hotela «Pri Kroni» v Beltincih splošen sestanek obrtnikov, katerega se udeležijo tudi Slovensko obrtno društvo in delegati «Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru». Na tem za prekmursko obrtništvo velevažnem sestanku bo predaval in poročal tov. Fran Novak, predsednik Slov. obrtnega društva in Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru, o pomenu Pokrajinske obrtne razstave v Mariboru za razvoj in napredek obrtništva s posebnim ozirom na Prekmurje. Obrtniki vsega Prekmurja, pridite polnoštevilno na sestanek, da se med seboj spoznamo in pogovorimo o naših težnjah, kajti le če skupno nastopamo, bomo naše stališče izboljšali. Torej, obrtniki Prekmurja, na svidenje na splošnem obrtniškem sestanku dne 11. junija 1922. ob 1 uri popoldne v hotelu «Pri Kroni» v Beltincih.

Carine prost uvoz stekla za izdelavo ogledal. Generalna direkcija carin obvešča trgovsko in obrtniško zbornico, da je carinski svet v svoji seji z dne 8. maja 1922. odobril carine prost uvoz stekla za izdelavo ogledal v debelini 4 do 8 mm, ker je tako steklo smatrati v zmislu naredbe 61.602 z dne 23. septembra 1920. za polfabrikat.

Razpisi.

Prodaja jelovih desk. Državni komisar na sekvestriranem posestvu Snežnik (Schönburg-Waldenburg) naznanja, da proda dne 14. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v svoji pisarni na Snežniku potom ofertalne licitacije 800 kubičnih metrov jelovih desk. Predmetna objava je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava obleke, obutve in posteljnine. Generalna direkcija posrednih davkov ministrstva za finance v Beogradu razpisuje na dan 12. junija t. l. v svoji pisarni v Beogradu javno ofertalno licitacijo za dobavo obleke, čevljev in posteljnine za finančno kontrolo. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava mesa. Komanda Dravske divizijske oblasti v Ljubljani naznanja, da se sklenejo dne 8. junija t. l. ob 10. uri dopoldne v intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, pri komandah vojnega okruha v Celju in Mariboru ter pri komandah mesta v Ptuj in Slovenski Bistrici pismene neposredne pogodbe za dobavo mesa za čas od 1. julija do konca septembra 1922. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava materijala za izdelovanje obleke, železnih postelj in kožuhov. Uprava vojne odeže I v Beogradu (Donji Grad) razpisuje na dneve 16., 19., 21., 24., 26. in 27. junija t. l. ofertalne licitacije glede dobave blaga za vojaške in mornariške obleke, platna pa podlogo, drila za torbice, gumbov, vrvic (našivov), senčnikov itd. za čepice, sukanca, železnih postelj in kožuhov. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava raznega materijala za tobačno tovarno v Ljubljani. Pokrajinska monopolska direkcija v Ljubljani razpisuje na dan 19. junija 1922. ob 11. uri dopoldne ponudbeno dražbo za dobavo sledečega materijala za tobačno tovarno v Ljubljani, in sicer: škrob, alikantna slama, slama za ustnike, špaga, špirit, rektificiran, lepenka, valovita, žičnike, etikete za smotke, škrobni sirup, štoraks, tavotna mast, pralno milo, cilindrično in strojno olje,

petrolej, sveče, vžigalice, kontrolni listki, cement, šamotna opeka, bencin, lepenka, oglje in metle ter omele (Bartwische). Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Izdajatelj konzorcij «Obrtnega Vestnika».
Odgovorni urednik Engelbert Franchetti.
Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.

VABILO

na

OBČNI ZBOR

kolektivne obrtne zadruga na Bledu

kateri se vrši

v nedeljo dne 11. junija 1922., ob dveh popoldne, v „Blejskem domu“ na Bledu.

Dnevni red:

- 1.) Poročilo načelnika.
- 2.) Poročilo o računu 1921.
- 3.) Poročilo o delovanju zadruga.
- 4.) Proračun za leto 1922.
- 5.) Volitev načelnika.
- 6.) Volitev odbora.
- 7.) Volitev računskih preglednikov.
- 8.) Imenovanje zaupnikov.
- 9.) Prememba pravil.
- 10.) Razni nasveti.

Bled, 24. maja 1922.

Franc Jemc l. r.
načelnik.

Fotografski in umetno slikarski atelje Avg. Černe

Celje, Ljubljanska cesta 10 (prej V. Pick)

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Cene najnižje. Poveča oo vsaki sliki. Slika v olju, akvarel, pastel, po naravi in po vsaki sliki, fotografira za društva najceneje. Restavrira stare umetnine za muzeje, galerije, cerkve, privatnike itd. itd.

Za fotografije znižane cene.

JADRANSKA BANKA

Delniška glavica: K 30,000.000.—. Rezerva nad K 10,000.000.—.

Podružnice: Beograd, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb, Wien, Trieste, Abbazia, Zara, New-York: Frank Sakser State Bank.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Sprejema: vloge na knjižice, vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača iz svojega.

Kupuje in prodaja: menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja: čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predjme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih; daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Kreditno društvo Mestne hranilnice ljubljanske

dovoljuje posojila
na menice in kredite
v tekočem računu
vsem kredita zmožnim osebam in tvrdkam

Obrtna banka v Ljubljani

Kongresni trg št. 4

Telefon št. 508

Telefon št. 508

Račun pri poštno-ček. zavodu št. 12.051

Daje kredite v obrtne surhe po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestuje počenši s 1. majem 1922. za $\frac{1}{2}$ % višje, torej s

$4\frac{1}{2}$ %

od dne vloge do dne dviga.

M. Kuštrin, Ljubljana

Tehniško in elektrotehniško podjetje

Trgovina s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na drobno in debelo. — Velika zaloga vseh vrst gumija, kolesne in avtomobilske pnevmatike. — Na razpolago je hidravlična stiskalnica za demontiranje železnih in namontiranje gumijastih obročev.

Glavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz svetovnoznane tov. Walter Martiny v Turinu

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta 2, tel. 588.
Brzjavni: Kuštrin Ljubljana.

Podružnice: Ljubljana, Dunajska cesta 20, tel. 470. — Maribor, Jurčičeva ulica 9, tel. 133. — Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.